

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORISTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

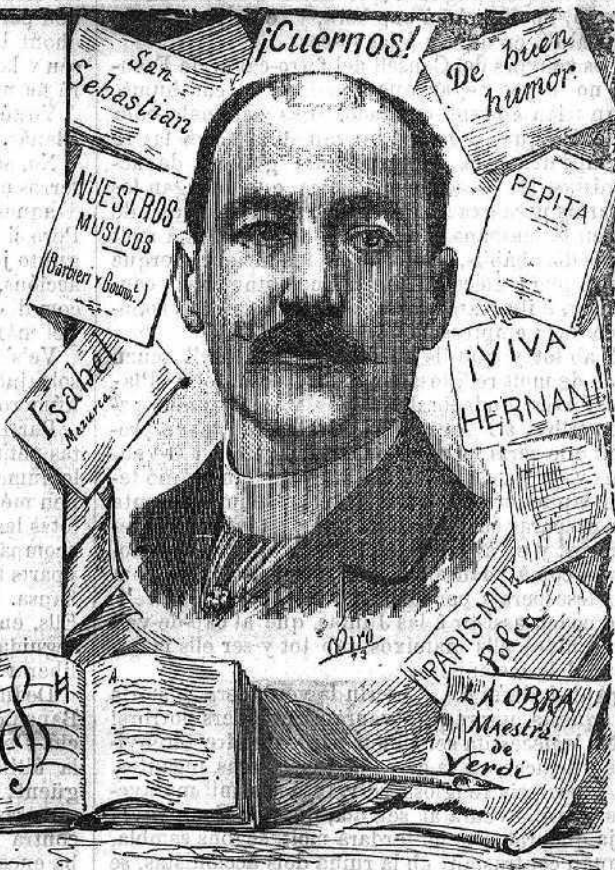
PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

CAPS DE BROT

ANTONI PEÑA Y GOÑI

Famós revister de toros
y bon crítich musical,
tracta diverses materias
ab desembrás sens igual.
Ha escrit diferents obras
y totes, sense excepció,
han ocasionat polèmicas
y han causat gran sensació.

CRÓNICA

LA COMPANYIA DEL FERRO CARRIL DE FRANSA

La Junta general de accionistas del ferro-carril de Fransa, aquest any vá celebrarse 'l diumenje de Pasqua, á las 12 del mitj dia.

—Mal dia y mala hora—deya un accionista de bona fé.—Precisament lo dia de Pasqua, es una de las festas més senyaladas, que tot home de vida honesta desitja passarla ab la familia. A major abundament, un servidor de vostés, que tinch pèl cap baix una dotzena de fillols, tots los quals venen á professó feta á buscar la mona... ¿Y vol lo Sr. Planás que deixi apart aquesta costúm que tant me plau, per assistir á una Junta, en la qual, després de tot, me reservan únicament lo paper de cunillet de guix?

Jo no renuncio per res del mon—afegia l' accionista—á la satisfacció de complaure als méus fillols. Y apart d' aixó ¿á qui se li acut convocar Junta á las 12 del mitj dia, tractantse de una societat que fins ara tant ha blasonat de catalana? ¿No sab, per ventura, 'l Sr. Planás, que á aquestes horas la inmensa majoria dels cataláns diném? ¿Ab quin dret se 'ns pot obligar á alterar las horas del ápat, ab perill de una indigestió?...
 ¿Santa ignocencia!

Com aquest accionista pensan molts, y com ell també son moltíssims los que s' abstenen de assistir á unas Juntas, en las quals, fins no contant ab la séva presencia, 'ls esquilan qu' es un primor.

No volen renunciar á la mona, y 'ls donan mico. No consenten ab estarse un dia de dinar á l' hora, y no calculan que anant seguint las cosas com fins ara, dintre de poch, si no contan ab altre capital que ab el que pугan representar las accions de Fransa, no dinarán á cap hora, y se 'n haurán de anar al lit en dejú y á las foscas.

Los senyors del Consell del ferro-carril de Fransa, no 's pot negar que coneixen lo cor humá, quan trian ab tant cuydado, días especials com el de Pasqua, y horas intempestivas com las 12 del mitj dia, pera celebrar Junta general de accionistas. Lo plasso de vuit días que otorgan los Estatuts pera examinar la documentació, cau de plé en la senmana santa, quedant reduhit á molt pochos días hábils, á tota llum insuficients perque ningú puga efectuar un exámen una mica concienzut, é ilustrarse sobre 'l verdader estat económic de la empresa.

Y ab tot y que 'ls membres del Consell tenen fama de molt religiosos, y ab tot y que 'l Sr. Planás, fins es fundador de iglesias, y ab tot y que, pagant tribut á l' Associació de la Fulla, tenen prohibit que certs periódichs se venguin en los andéns y en las estacions de las sévas líneas, no tenen cap reparo en valerse de la senmana santa per preparar combinacions que de santas no 'n tenen res, y en aprofitar lo dia de Pasqua, pera donar lo cop á mansalva, posantse á treballar com uns desesperats, per assegurar-se la majoria entre 'ls que poden assistir á las Juntas, que al cap-de-vall son sempre ells mateixos, ab tot y ser ells la minoria dels accionistas.

¡Ah! si algún dia s' escriu la verdadera historia de aquesta empresa, 's veurán verdaders horrors!

No 's necessita ser juhén per extendre terenyinas y dedicarse á la cassa de las moscas incautas. La hipocresia religiosa serveix á las mil maravillas. Aixó 's veurá al séu dia, quan la Companyia haja quebrat, que no tardará molt, segóns sembla, y quan contrastant ab la ruina dels accionistas, se

veja la fortuna particular acumulada pels que han disfrutat fins ara 'l monopoli de l' administració y de la gerencia.

Pero no adelantemos los acontecimientos, com deyan los autores de novelas per entregas.

Antiguament, cada déu accions donavan dret á un vot. Eran aquells los bons temps de la Companyia: tots los interessos estavan garantits, porque la gran massa dels accionistas podian intervenir directament en todas las Juntas, y posarse al corrent dels actes de l' administració.

Pero 'ls Estatuts se reformaren en mal' hora, y desde la reforma, se computa un vot per cada 100 accions. Qui 'n té 99 es com si no 'n tingues cap, pels efectes de l' asistencia á las Juntas generals. Los demás disposan dels séus interessos.

Hi ha, ademés, un' altra combinació. Una sola persona sols pot tenir un máximo de 10 votos, corresponent á 1,000 accions.

Y d' aquí prové que 'l monopoli de la gerencia y de la direcció, 'ls quedí assegurat sempre, ab la majoria dels que assisteixen á las Juntas generals.

Un exemple práctic hoo explicar més clar.

Supósinse que un servidor posseheix 10,000 accions, y que 'l Sr. Planás, ó qualsevol altre individuo del Consell, ne posseheix altrás tantas: ¿quants votos tindrè jo y quants votos tindrà 'l Sr. Planás?

Jo no tindrè més que 10 votos y 'l Sr. Planás ne tindrà 100.

¿Per qué?

Molt senzill. Per tenir 100 votos necessitaria trobar deu personas de tota confiança, á cada una de las quals hauria de cedir una partida de 1,000 accions, que pels efectes de l' asistencia á las Juntas generals, han de quedar depositadas en la caixa social. Ara supósinse que alguna de aquestas deu personas es poch escrupulosa y acut á la caixa ahont las 1,000 accions están depositadas en nom séu y las retira y se las puleix. Confessin que hauré fet un pá com unas hostias.

Vostés dirán:—Aixó també li pot succehir al Sr. Planás.

No, senyors: lo Sr. Planás buscará 'ls séus testaferrós entre 'ls empleats de la Companyia, y cap d' aquests s' atrevirá á ferli una trastada semblant. Pero si n' hi hagués algún que li volgués fer, pregunto jo: ¿quan anés á la caixa á retirar las 1,000 accions, las hi entregarian? Ja se 'n guardarian com d' escaldarse. Per alguna cosa 's té la paella pèl mànec.

Vels' hi aquí explicat com jo, ab 10,000 accions, sols tindrè deu votos, y com lo Sr. Planás, ab igual número, ne tindrà 100.

Partint de aquesta base, excluhits los accionistas petits, que no tenen 100 accions, y limitat á 10 lo número de votos que poden emitir los que 'n tenen més de 1,000, quedan amos del tinglado, en todas las Juntas generals, los senyors del Consell, acompañats dels séus testa-ferrós. Ells son jutjes y parts á la vegada. Ells s' adjudican votos de confiança. Ells fan y desfán á la mida del séu gust. Ells, en fi, si algú vol piular, li tapan la boca desseguida ab una proposició de «no hi ha lloch á deliberar.»

Dedubidas 138,492 accions depositadas en lo Banch en garantia, ne quedan 211,508 en circulació. De aquestas únicament 50,000 han assistit á la última Junta general, quedantne, per consegüent, 161,508 sense representació. Més de las dos terceras parts del capital, sense poderse defensar contra 'ls acorts presos per una suma que no arriba encare á la tercera part restant. Las 50,000 ac-

coloms assistents representen 500 vots: las 161,508 ne representen 1,600. Y aquests 1,600 vots per no estar organitzades degudament en lots de 1,000 las accions que 'ls representen, las unas per no arribar a grups de 100 y las altres per excedir de 1,000 estan completament desarmades, excluidas de la asistencia a las Juntas, impossibilitadas en absolut de aprobar los balances, de pendre acorts, de presentar proposicions, de vetillar pels seus propis interessos.

Veus aquí com la reforma dels Estatuts, per medi de una serie de combinacions, posa en mans de una minoria infima lo monopoli de la direcció y 'l monopoli de las Juntas generals a la vegada.

Y la empresa s'arruina sense remey y a ulls vistos, y en nostres millors carrers ostentan sas ricas fatxades de las casas, y pels nostres passeigs rodolan los fastuosos carruatges dels felissos mortals que han lograt apoderarse de la Direcció de una companyia, destinada a ser la primera d'Espanya, y a punt de convertirse tal vegada dintre de poch, en una segona edició dels escàndols del Panamá.

* *

En vigílies de la última Junta general, un accionista publicá uns comunicats en *La Vanguardia*, fent notar la desaparició de un dipòsit de 3 milions y pico de pessetas.

Lo Sr. Planás digué textualment en un altre comunicat:

«Si en la próxima Junta general, como dice en son de amenaza, repite sus preguntas, serán contestadas, si los señores accionistas lo tienen a bien, en idéntica forma que en la reunión de 1892.»

L'accionista Sr. Theiling repetí la pregunta en la Junta general. ¿Y quina contestació li donaren?

Apelaren a un article dels Estatuts y li obligaren a formular las sévas observacions per escrit, concedintli 5 minuts de temps per esténdrelas en forma. ¿S'ha vist res més irrisori? Sis ó vuit advocats testa-ferros, accionistas de camama, estavan apercebuts per trinxar a aquell pobre accionista y 'l Sr. Governador, que presidia, ni un moment abandoná 'l mànech de la campaneta, disposat a ofegar la veu de qui en us de un dret natural, superior a totas las artimanyas reglamentarias, demanava explicacions, que *moral y cristianament* (fins *cristianament*, Sr. Planás) havian de donar-sell per afectar als seus interessos.

¿Es que no tenia rahó? Aixó 's demostra dissonant. Tapar la boca no es cap procediment correcte ni decorós.

Ignoro si 'l Sr. Larroca, cas que s'ho proposés, arribaria a temps per obtenir una plassa de canceller, perque la Companyia está molt mala. Las sévas accions, que al any 81 se cotisavan a 180, avuy están a 27, y si 'ls accionistas calculan que 'l petit *dividendo* que se 'ls dona (aquest any ha sigut de 4 pessetas), no surt del producte natural de la explotació, ja que aquest no arriba de bonros pera pagar lo servey de las obligacions, las accions, sino son massa brutas, podran servir en últim cas per ferne paperinas.

«Embolica que fa fort» sembla ser lo lema de la Companyia de Fransa. Actualment está enfascada en la construcció de la línia directa y sembla esperarho tot de la terminació de aquesta obra y de la séva fusió ab la de Zaragossa a Alicante. Mes lo jubeu Rotschild que 'ls ha deixat alguns fonsos per enllepolirlos, está esperant que tot se'n vaja a rodar per extendre las urpias. Pero deixant lo que ha de venir, y prenent las cosas en lo seu estat actual, aquí van algunas rifras, prou eloqüents per demostrar la situació de la Companyia.

La construcció dels directes comprén 195 kilòmetros. Se havia calculat en 250,000 pessetas lo preu de construcció de cada kilòmetre. Per lo tant la construcció total havia de costar 48.750,000 pessetas.

L'any passat quedaven construïts 88 kilòmetros que a 250,000 pessetas devian costar 22 milions, y n'havien costat 46. Pels 107 kilòmetros restants sols quedaven 2.750,000 pessetas de la suma calculada.

Y s'ha de tenir en compte además que del fondo de construcció n' surt tot. Al fondo de construcció s'acut per sortir de tots los compromisos de moment. Los dividendos se pagan ab diners del fondo de construcció. L'any passat varen carregarse 2.999,000 pessetas al fondo de construcció. Aquest any se n'hi han carregat 2.748,154.

De manera que a n'aquest fondo ja se li comença a veure 'l fondo. Se necessita ser cego per no percebir desd'ara la *débacle* que ha de acabar ab l'últim centim dels pobres accionistas. Desgraciadament, no acabarà de la mateixa manera, ab la fortuna acumulada pels individus del Consell de Administració, y molt menos ab la de cert aristocrata de nou encuny, que no 's recata de dir:

—Jo, a la Bolsa, opero sols ab Fransas: en malitat de individu del Consell sé quan han de baixar y quan han de pujar.

Y al dir aixó sembla que s'admira de que hi haja qui, sense ser individu del Consell, trafiqueji ab aquest paper.

¿Es en efecte admirable, més que admirable, asombrosa la tonteria humana!

P. DEL O.

L'HOME ES ANIMAL DE COSTUMS

SONET

Un home s'acostuma a la calor,
lo mateix que a la fi s'avesa al fret
s'habitua als pensars, a estar inquiet
y a teni una contínua decepció.

S'acostuma a sufrir un crònic doló
ó que res en lo mon li surti dret,
a lluytar ab un fat que fa l'arquet
y a trobar la falsia y traició.

A fer molts y no rebre cap favor,
a anà escàs de butxaca y de ventrell...
a tot l'home s'avesa, car lector.

Y si no s'acostuma [pobre d'ell!
sols li queda 'l recurs aterrador
de saltarse la tapa del cervell.

P. TALLADAS.

DIPLOMACIA FEMENINA

Ella necessita un vestit.

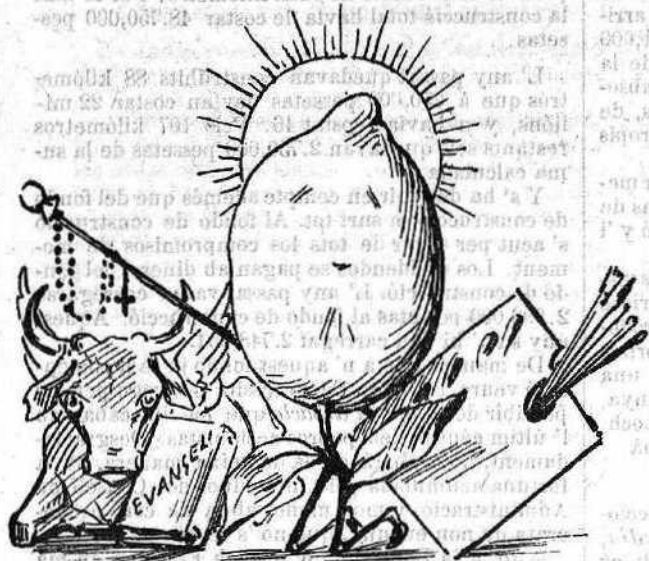
(Las donas, dels capritxos ne diuen *necessitats*).

Ell parla del mel aspecte dels negocis, de las inseguretats del demà, de la escassés de metàlich... y acaba per declarar que la compra del vestit es impossible.

ELLA:—Bueno, bueno, per xó no t'amohinis. ¿Dius que no pot ser?... Me passaré sense.

ELL:—¡Gracias, Carolina! ¡Ets un àngel!

L'àngel li torna l'abracada y somriu dissimuladament.

Sello del Círcol

Colecció de modelos pels artistes de la casa

CÍRCOL CATÓLICH

Avans de comensar la classe, cada dia's donarà la benedicció.

L'endemà: som al carrer de Fernando.
 ELLA (aturantse distretament davant d'un aparcador):—¡Quin vestit més mono!... Mira, Joanet...
 ELL (cayentse de plà):—¡Si que's bonich! Deu ser una novetat de la temporada.
 —Roba d'entretemps: l'última moda de aquesta primavera. (Després d'una pausa:) ¡Ay!
 —¿Qué tens? ¿per qué sospiras?
 —Per res... Aném.
 Continúan lo passeig. Ell ha d'anar al Bolsín: ella l'esperarà mentres tant a casa de sa mare. En Joanet l'acompanya fins al peu de la escala.
 ELLA:—Notardis, ¿eh?
 —Dintre de tres quarts vinch a buscarte.
 —Adios.
 —Adeu, rateta.
 Ell se'n va corrent cap al Bolsín.

Ella fa com qui puja uns quants esglahóns...
 Desseguida retrocedeix, surt de la entrada y s'en camina al carrer de Fernando.
 La botiga encare es oberta.
 —Dispensim: aquest corte de vestit ¿quánt val?
 Diguin l'últim.
 —Vint duros.
 —¿Vint?
 —Ni un céntim menos.
 Lo diálech entre ella y l'encarregat del establiment, dura bastant rato. Parlan en veu baixa.
 —Ho té entés?
 —Si, senyora: quedí tranquila.
 Deu minuts més tart, donya Carolina fa un petó a la séva mamá.
 —En Joanet es al Bolsín. M'ha acompanyat fins a baix y diu que aviat pujarà a buscarte.

ARTÍSTICH DE SANT LLUÇH

Classe de dibuix.

Classe de pintura.

Després de la classe, l'rosari.

Pintura catòlica.—Adam y Eva, ó lo pecat original.

—Sr. pintor, ¿podria ferme un Martiri de Sta. Eulalia?
—¡Quin peccat! ¿Una dona despullada?... Vade retro....

Al dia següent.
ELL:—Fa un vespre molt hermós. ¿Sortim un ratet, Carolina?
ELLA (baixant lo cap ab resignació):—¡Si tu ho vols!... Vaig á arreglarme desseguida.
Als pochs moments surt del seu quarto altra vegada. Va feta una llàstima.
—¡Y ara, Carolinal, ¿com vas vestida?
—Es l'únic traje d' entretemps que tinc. Hi procurat arreglarmel una mica; pero... De tots modos, no t' hi enfundis: per mí ja vaig bé.
—¡Oh! Per tu, per tu... ¿y l' dir de la gent?

—La gent que 's cuydi dels seus assumptos. Aném, aném....

Tornan á passar pèl carrer de Fernando.
Y per casualitat, tornan á aturarse davant del mateix aparador.
ELL:—Realment, es hermós aquest corte.
ELLA (estirantlo carrer avall):—Bueno, bueno: aném; déixal estar. Val més no pensarhi.
—¿Qué vols dir que val molts diners?
—Valgui lo que valgui.... ¿No sabs que 'ls nego-

cis presentan mal aspecte, que 'l metálich va escàs, que 'l demà no es gayre segur?

Ell se mossega inadvertidament los llabis: ella s'aguanta 'l riure. Pausa llarga.

Al cap d' un rato:

—Veyám, entrém'hi, Carolina.

—No ho vull.

—Vaja; no siguis aixís: fesme aquest favor. Entrém'hi.

—¡Es inútil! Deu valguer massa.... ¡No ho vull y no ho vull!

—¡Pobra Carolina!... La veritat, ¿quánt te sembla que val?...

—¡Qué sé jo!... Vinticinco... trenta duros....

—¿Preguntémho?

—¡Quina temeritat!

Entran en la botiga.

En Joanet porta la paraula.

—¿Quánt val aquest corte de vestit? Aquell més claret.

—¡Ah! Altíssima novedat: gran efecte y poch cost.

—Digui.

—Cinch duros.

—En Joanet llença una rialleta de satisfacció. S'ha tret un pes de sobre.

—¿Ho veus, tonta?

Ell fa l' admirada y calla.

Lo negoci es joch de pocas taulas. En Joanet paga cinch duros y dona la direcció de casa séva. No obstant....

—Li adverteixo—diu l' encarregat del establiment—qu' es costum de la casa que 'ls vestits comprats aquí, aquí mateix se confeccionin.

—¡Ah! ¿Es dir, que....

—Nosaltres mateixos li farém lo traje.... suposant que la senyora no hi tindrà inconvenient.

—¡Al contrari!... ¿Veritat, Carolina?

—Com a tu 't sembli.

—Pues, nada, cuydissen vostés.

Lo matrimoni se 'n torna á casa séva, radiant de felicitat.

ELL:—¿Estás contenta, Carolina méva?

—¡Molt, Joanet! ¿Y tu?

—¡Si jo hagués sapigut avants que aixó era no més cosa de cinch duros!...

Dos senmanas després.

La senyora reb lo vestit llest y acabat: es una maravella d' elegancia.

Ab lo vestit hi va 'l compte. En Joanet lo desplega y lo llegeix:

«Por un corte de vestido. . . . 5 duros.

»Forros y adornos. . . . 25 »

»Confección. . . . 10 »

Total. . . . 40 duros.»

En Joanet alsa 'l cap ab los ulls esparverats y 'ls fixa en ella.

Ella ni se 'n adona. Agafa 'l vestit y entra al seu quarto á posársel.

A. MARCH.

LA RIQUEZA Y LA VALIA

(SEMI-FÁBULA)

Tenia un drapayre un tomo ricament encuadernat:

cantell de paper daurat

y rica cuberta al cromo.

—¡Eix llibre val un caudal!

deya á tothom lo drapayre.

Mes si havia molt mirayre

ningú n' hi oferia... un ral.

Passá temps, y 'l llibre aquell

tan bonich y ben tractat,

per molt qu' eixia al mercat

ningú may feya cas d' ell.

Lo bon drapayre, que veyá

que d' altres llibres brutots

y d' altres mil paperots

poquets ó molts diners treya,

no comprenia per qué

d' aquell que tant bonich era,

ni una persona sisquera

volla prométren... ré,

Lo bon home no sabia

que al llibre que va al mercat

res li val l' encuadernat

si en sos fulls no hi ha valia.

Y jo encar no sé per qué

tal com ab llibres ho fém,

las personas no tractém

per coneixe'ns aixís bé.

¡Mes ja veig! Si pe 'ls daurats

no 'ns apreciessim y 'ls cromos...

no n' hi haurian poch de tomos

per los encants, despreciats!

LLUIS MILLÀ.

ANOMALÍAS

Ja s' ho deuen haver figurat. Tractantse d' anomalías, per força haig de referirme al nostre excelentíssim Ajuntament.

Es deliciosa la corporació municipal barcelonina.

L' Ajuntament no té un céntim.

L' Ajuntament no pot pagar uns picos que deu á las brigadas municipals.

L' Ajuntament desatén una pila de serveys.

Pero... *oído á la caja*....

L' Ajuntament concedeix tres mil pessetas á la Societat de las carreras de caballs.

¡Tres mil pessetas!

¿Per qué han de servir aquests diners?

Segóns las explicacions oficiales:

—Pera premis de las carreras, pera contribuir al foment de la rassa caballar, pera....

Explicació méva:

—Aquestas tres mil pessetas servirán exclusivament pera ajudar al major brillo d' una festa purament aristocrática, que al poble l' ha de tenir completament sense cuydado.

Tot aixó de la rassa caballar son romansos municipals y panyos calents: una manera com qual-sevol altra de disfressar un regalo ó un despilfarro ab la careta del patriotisme.

Aquí no hi ha més rassa caballar que 'l desitj de facilitar medis á uns quants senyors que tenen gran gust ab divertir-se sense gastar gayre.... S'entén, gayre de lo seu.

¡Tres mil pessetas en premis!

Algunas vegadas hi tingut ocasió de veure 'ls que l' Ajuntament concedeix als alumnos de las escuelas municipals, y m' hi quedat estupefacte.

Joguinas de lo més senzill y ordinari, per no dir atrocinat. Estampetas ridículas, sense mérit ni valor. Medallas de plata.... del tamanyo y del pes d' un' hostia....

Pero es clar; se tracta de nens, de infelissas cria-

turas, fills de pobres
traballadors, y aquests
ab qualsevol pellingo
'n tenen prou.

Ademés, l'Ajunta
ment no té fondos dis-
ponibles, ha d'estal-
viar, ha d'atendre a
altres obligacions de
més importància.

—En cambi, al venir
las carreras de caballs,
tot es generositat y
rumbó.

—Senyor Ajunta-
ment: veniam a dema-
narli una subvenció.

—No podem, estém
escurats, no tenim un
céntim.

—¡Oh! Es que's trac-
ta de las próximas ca-
rerras.

¿Vol dir las corri-
dass del primer de
Maig?

—Las carreras del
hipódromo.

—¡Ah! Aixó es un'
altra cosa. ¿Qué dema-
nan? ¿qué solicitan?

—¡Cál! Una friolera...
dos ó tres mil pessetas
per premis dels pobres
caballs.

—¿Aquesta miseria?

¡Concedit! ¡concedit! Aquí tenen las tres mil pes-
setas... ¡Pobres animalóns!... Ja saben que nosal-
tres, per ells estém disposats a fer qualsevol cosa...

¿Què 'ls ne sembla d'aquesta manera d'admi-
nistrar los nostres interessos?

—Encare vindrán aquests separatistas, assegu-
rant que per anar bé 'ns hem de declarar inde-
pendents!...

—¡Cál! Lo qu'hem de fer es declararnos caballs,
MATÍAS BONARÉ.

JURAMENT

—Voldria que'm féssis
un favor, Joanet.

—Conta ab ell desd' ara
si acás te 'l puch fer.

—Deixam quatre duros
que te 'ls tornaré

sens faltarli un céntim
a fi d'aquest mes.

—No tan sols deixarle'ls,
te 'ls regalaré.

—Deixa que t'abrassi!

—No 'ns precipitem.

¿Creus que tinc paraula?

¿Creus que compliré

alló que jo't diga?

—De tot cor ho crech!

—Donchs bé; jo 't prometo

que te 'ls donaré...

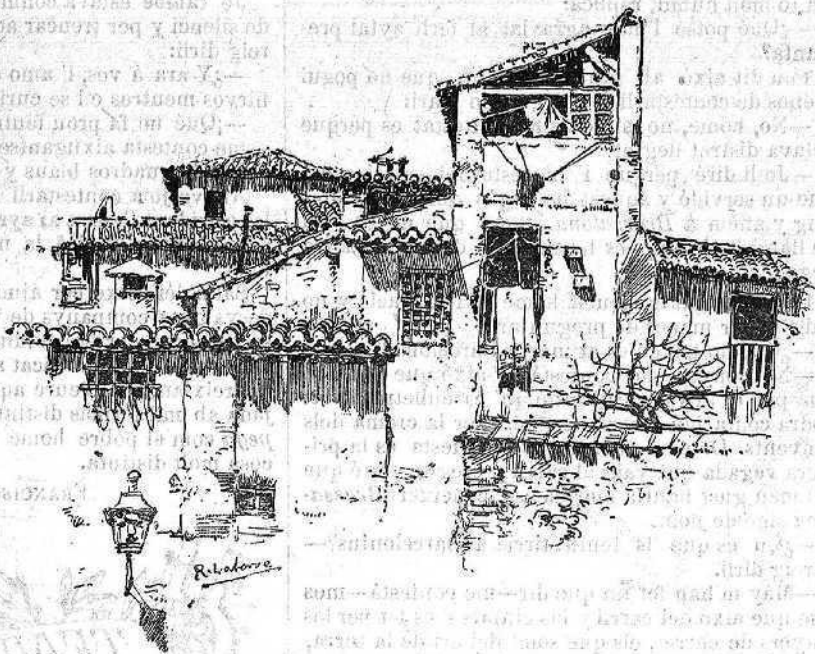
quan vegis la terra

juntar-se ab lo cel.

JAPET DEL ORGA.

GRANADA

(Detalls del Albaicin)

«Placeta del Comino.»

LO FILL DE 'N JAN

AL MEU AMICH J. PUIG CASSANYAS

Aquell dia havia tallat una miqueta massa just.

Grossas glopadas de un fum negre plomós sur-
tian a doll de la màquina del tren, quan jo arri-
bava a l'estació y m'enquibia més que depressa
dintre un departament de tercera, sense escoltar al
revisor, que ab veu de sereno encostipat, me cri-
dava:—*¡El billete!*

Caich desplomat pel cansanci sobre 'l meu còmo-
do asiento, y en tant que ab lo mocador m'aixu-
gava la suhor que destilava de ma cara, passo re-
vista dels meus companys de viatge.

Era 'l primer tren del matí, y per lo tant, los
passatjers molt contats; una dona ab un cistell a
la falda, de qual cistell ne sobresortian las verme-
llas crestas de un parell de galls, estava recolza-
da a la finestra del meu davant y s'entretenia fent
petar una bacayna; al seu costat, un capellà roig
de cara y de sotana, mirava 'ls sants d'un llibret
d'oracions que tenia a la ma dreta y ab l'esquerra
s'entretenia gratantse la corona; frente aquests
dos subjectes, un grupo compost de un pajes d'
edat avansada y un noy com de uns dotze anys,
tan groch y escanyolit, que talment donava pena
mirarlo.

Passada ja la revista y convenut de que aquella
companyia no era gayre a propòsit per entaular
discussió de cap classe, com no signés de la sem-
bra de las patatas ó de la vinguda de Cristo Senyor
nostre, me trech *El Globo* y 'm poso a llegir.

Feya bastant rato que llegia, donchs ja acabava
l'article de fondo, quan ab motiu de pararse 'l tren
a Sant Andreu, sento 'l pajes que tenia al costat,
que 'm pregunta:

—¿Qué ja som a Brassalona?

Ab un moviment negatiu fet ab la ma, y sense alzar la vista per no perdre 'l fil de la lectura, vaig indicarli que nó; mes l'home, al veure que ni sisquiera 'm dignava mirármel per contestarli, ab un to molt humil, replicá:

—¿Què potsé l'hay agraviat al ferli aytal pregunta?

Fou dit aixó ab tant sentiment, que no pogui menos de contestarli tot plegant lo diari:

—No, home, no, si no us hi contestat es porque estava distret llegint.

—Jo li diré porque l'hi destorbat—afeji—com que un servidó y aquest bordegás venim de Puig-reig y aném á Brassalona, temo que no passém de llarch y desempués no tinguém de recular altra vegada.

L'ingenuitat de aquell home 'm feu gracia y no vaig poder menos de preguntarli:

—¿Què no havéu es at may á Barcelona?

—No, senyor—me contestá—y aixó que ja tinch una pila d'anys; miri, vosté qu' es enlletrat aviat podrà contarho; vareig neixer per la crema dels convents. Donchs com li deya, aquesta es la primera vegada que vaig al carril y cregui vosié que pel méu gust hauria mort sense conèixer Brassalona sino de nom.

—¿Qu' és que 'ls teniu tirria al barceloníns?—vareig dirli.

—May m'han fet un que dir—me contestá—mes com que aixó del carril y las ciutats s' es fet per los senyors de barret, ells que som del art de la terra, no podém entrevenirhi, porque hi fem pega.

A tot aixó, 'l noyet que portava assegut al seu costat, me mirava ab certa barreja de melancolia y respecte, per lo que vaig preguntar al pajés:

—¿Qu' es ill vostre aquest noyet?

—Mentres que Déu ho vulga—me contestá passanti una mà plena de clivellas y arrugas per la cara—sino qu' está desfigurat: si vosté l' hagués vist ans de pendre mal, semblava un toixonet, joy, Tófol? Digas alguna cosa á n'aquest senyor. Donchs com li deya: tai com el veu, ja 'm portava cada setmana 'sancera tres pessetones y un ral, y que 'm venían com l' anell al dit!... Com que un hom ja no es bó per gran cosa y 'ls hisendats del nostre poble no més volen gent robusta y jove per treballar la terra, jo m' entretenia á cultivar quatre terrossos que tenim al voltant de casa, y ab lo bé de Déu que cullia y lo qu' ell me portava viviam, alló que 's diu, com uns reyetóns. Mes vel'hi aquí que un dia me 'l portan á casa, dintre una llitera: jencare 'm sembla que 'l veig! esglay com aquell no crech tenirne may més cap. L'acollocan al meu llit—jo y ell dormíam plegats desde la mort de la Tuyas qu' al cel sia—donchs com li deya, l'acollocan al meu llit, y quan va venir lo metje, per ordre del amo de la frábica que 'l noy treballava, me digue:—Miréu, no 'us esglayéu per xó; lo vostre noy té tres costellas facturadas.

Desempués, quan vingueren los seus companys á veurel, me varen explicar que havia caygut de dalt d' una escala portant un cove de fusadas á l'esquena.

—Y ara ahont lo portén?—vaig dirli.

—Com que 'ls metjes y curanderos d' aquells entorns no saben treureli 'l mal de sobre, l' amo de la frábica qu' es un senyó molt de bé, ahir va dirme:—Mireu, Joan—un servidó 'm dich Joan, però tothom me diu Jan, perquè es més curt.—Donchs com li deya, va dirme:—Mireu, Joan; agafeu al noy y portéu-lo á Brassalona; quan seréu á la estació trobareu un home que li donaréu aquesta carta, (al dirme aixó se tragué una carta de la

barretina y me la mostrá), y ell ja vos acunduhirá al noy á un puesto que vos lo curarán de franch.

Va callar lo bon home, al temps que dugas llágrimas solcavan aquella cara terrosa.

Jo també estava conmogut; després d' un rato de silenci y per trencar aquella escena de dolor, vareig dirli:

—¿Y ara á vos, l' amo del noy, ja deurá mantenirvos mentres ell se curi, veritat?

—¿Qué no fa prou sentme'l curá pél seu comptel—me contestá aixugantse la cara ab un gros mocador de quadros blaus y vermells.

Anava jo á contestarli novament, quan un xiulet estrident llensat al ayre per la serpent que 'n arrastrava m' indicá la nostra arribada á Barcelona.

Salto del cotxe per ajudar á baixar als méus dos desvalguts companys de viatge, que ben prompte se perderen per entre mitj de mil caras rialleras y satisfetas. Com petrificat al andén mirava com desapareixian, y al veure aquella gorra fosca barrejada ab mil formas distintes de barrets, no 'm feu pega com el pobre home 's creya; me va fer una cosa molt distinta.

FRANCISCO DE P. JUANICO.

PRINCIPAL

Lo teatro estava plé de gom á gom la nit del debut de 'n Massini ab *Lohengrin*. Hi havia com sempre 'ls que suposavan per endavant que tot havia de anar admirablement y 'ls que per endavant creyan que tot havia de anar bunyol. Hi havia també qui esperava ab més ó menos impaciencia veure y sentir pera jutjar ab imparcialitat.

En Massini, com es natural, era 'l caball de batalla. La flera, tornava á tenir tenor, un tenor de primera magnitut, un tenor dels cars, que 's pesa y 's medeix per lo que costa.

La partitura de Wagner, en conjunt sortí bastant maltractada. En alguns fragments, ni 'l seu progenitor l' hauria coneguda.

Ja no parlo de la massa coral, ni de l' orquesta qu' estigueren tota la nit molestant al públich, sense pietat. Recristina y quins butxins més cruels y encarnissats!

Lo célebre tenor vestí al cavaller del Cisne de una manera distinta de lo que havíam vist fins ara: diuhen que aixis lo vesteixen á Bayreuth; pero may ab més rahó podrá dirse que 'l hábit no fa 'l monjo, tota vegada que ab tot y vestirlo á l' alemana va cantar lo a l'italiana. La sobrietat qu' exigeix la música del gran mestre germánich semblava que 'l cohibia, ó millor dit, semblava que 'l cohibia 'l desitj de apartarse'n y campar per las sévas.

Sigué aplaudit en la despedida del cisne, en la frasse io l' amo, en lo duo del acte tercer y en lo raconto final. Pero sigué discutit sempre.

La veude Massini ha perdut una part de la seva expontaneitat y frescura: s' ha enrobustit en la corda mitja, cobrant certa tendencia á abaritonarse. No dupto un moment qu' en obras purament italianas, lo tenor ara tan discutit, tornarà á trobarse com lo peix á l' aygua, provocant ab lo seu

LA BELLESA DOMINANT LA FORSA

(Dibuix de J. Blanco Coris)

J. ve, fort, adust, cerri!
jamay per ningú humiliat...
Y aquí's troba encadenat
per una troca de fill...

traball, un eco de las formidables ovacions de sos millors dias.

La Colonne cantava per primera vegada davant de nostre públich la part d' Elsa y estava verdaderament emocionada. En tals circumstancies se fa bastant difícil emetre un judici definitiu.

La Mas, en cambi, va emportarse'n al públich, gracias á la notable interpretació que doná al paper de Ortruda.

Lo barítono Tabuyo abusa una mica de la seva veu potent, no sab pendre la mida de la sola y 'l *Principal* resulta petit per contenir aquell raig de veu.

Res dirém dels demés artistes, porque 's limitaren á cumplir lo seu encàrrech, sense intentar res d' extraordinari, y aixó després de tot es lo que devia fer, per no acabar de descompondre 'l conjunt, que prou y massa desballestat sortí tot ell, sobre tot si 's considera que las obras de Wagner exigeixen principalment una gran cohesió, per produhir l' efecte que 'l gran mestre 's proposá al escriurelas.

LICEO

Mentres s' está organisant á tota pressa una companyia d' ópera per fer la pols al *Principal*, com si haguessem tornat á l' época dels *Liceístas* y *Crusados*, la companyia Tani ha donat algunas representacions, entretenant ab las obras del seu repertori que han tingut fins are més favorable acullida als senyors propietaris y demés habituals concurrents al Gran Teatro.

Tant *Richelieu*, com *D. Pedro del Medina*, com *Il re di quadri*, sigueren del gust de la concurrencia, no menos que 'ls principals artistes de la companyia, com las Sras. Tani, Marchesi y Bassini, y en Navarrini y en Leauzin.

—¿Aixó 'us agrada?—preguntava un partidari de l' ópera seria á un grupo de propietaris.

—Noy,—respongué un d' aquests—aixó no es més que las *hors d' oeuvre* de lo que vindrá després. Y á falta de pan, buenas son tortas.

CIRCO

Pera suplir l' ausencia de la companyia Tani, s' han donat ab escàs éxit algunas representacions de sarsuela espanyola.

Y consignant aquest fet, passém á un altre.

ROME

Fins ara tot se 'n va ab funcions de broma, compostas de pessas curtas.

Dillúns, á benefici del Sr. Gumá, s' estrená una pessa del Sr. Marxuach, titulada *De retruch*, tramada ab acert y bastant xistosa, la qual siguié molt aplaudida.

Dimars, funció en obsequi del aplaudit saineter Sr. Vilanova. Desfilaren la major part de las obras que fins ara porta donadas á la escena, excitant com sempre un desvassall de riallas.

Y ara fins á la senmana próxima, si es cert que aquesta nit s' estrena, com está anunciat, lo nou drama de 'n Frederich Soler, titulat *Or*.

TIVOLI

Després de algunas representacions de la sarsuela *Marina*, s' han suspés las funcions pera donar lloch als últims ensaigs de l' obra de gran espectacle, titulada *El siglo que viene*.

Per lo tant, esperarém fins al *sigle que vé*, que al Tivoli, ha de comensar dintre de pochos dias.

NOVEDATS

Los héroes del Bruch, com presumiam, es un drama que constituheix una bona mina per l' em-

presa. Los plens se contan per representacions, y las maravellas escenográficas de 'n Soler y Rovira, son cada nit aplaudidas ab lo major entusiasme.

En la funció que tindrà lloch avuy divendres, á benefici del director D. Antoni Tutau, s' estrenará 'l drama en cinch actes, *Un enemigo del pueblo*, del famós escriptor Ibsen, traduht al castellá pels Srs. Jordá y Costa.

Hi ha gran curiositat per coneixe aquesta producció del reformador del teatro modern.

Ja que hi som, anyadirém que la funció terminará ab *Lo vigilant*, aplaudit monólech, original del Sr. Figuerola Aldrofé.

Es de suposar que 'l teatro, aquesta nit estarà plé. *Lo qual que ho celebrarem moltíssim*.

CATALUNYA

El rey que rabió y *Mam'zelle Nitouche*, han fet lo gasto de la senmana.

Una novetat que ha sigut molt ben rebuda pel públich: l' inauguració de la llum eléctrica dintre del escenari, la qual produheix un bonich efecte.

De l' obra que s' estrená dimecres, titulada *Cris Jané* ó *El tío de la castaña*, parodia de *Miss Helyet*, no 'ns queda temps de parlarne. Ho farem la senmana próxima.

CIRCO ESPANYOL

Ha sigut una bona idea convertir aquest circo en un teatro popular. Los barris de aquells alre-dors son més aficionats á las emocions del drama que á las cabriolas dels clowns.

Una regular companyia, dirigida discretament pel Sr. Borrás, consegueix aplausos y logra molt bonas entradas.

Una obra nova, basada en una novela de 'n Pansón du Terrail, titulada *El as de espadas*, vá ser l' altre dia molt ben rebuda.

N. N. N.

LLETRETA

Anti-pornográfica dedicada als senyors de la LLIGA HONESTA

Y al girá una cantonada
invental una garrotada
POMPEY GENER

I

Senyors de la *Lliga Honesta*,
vostes que ab lo mes sant fi
tots los diumenjes fan festa;
(perque poden ferho així)
Ja que la pornografia
persegueixen ab dalé.
Y passen tot lo sant dia
mirant llibres y papé,
á descubrir la amagada
dediquinse ab afició
y clávinli garrotada
garrotada
que te crió!

II

Busquin al marit galvana
que ab lo sou de la mullé,
passa tota la semana
en lo joch ó en lo café.
Busquin á la mala esposa
que essent fora 'l seu marit,
s' ajassa livinidosa
en l' amor mes perversit:
á la meretriu malvada
que explota tota passió;
y clávinli garrotada,
garrotada
que te crió!

III
Busquin al que la donzella
dú enganyada ab nom d' amor
al burdell, per gosar d' ella
sense pena ni rubor.
Busquin al curial trampista
que embolica tots los plets,
y que posa a cap de llista
al que li dona quartets;
a la mare despiadada
que 'l fill deixa en un recó:
y clàvinli garrotada,
garrotada
que te crió!

IV
Busquin al lladre, al estafa,
al sacerdot poch pulit
que ab lo nom de Deu s'agafa
y te un viure pervertit.
Al que a n' els set anys, ja posa
sos fillots a treballá,
no mes perquè li fan nosa;
y al pobre fals que a robá
va, l' almoyna desgraciada
del que es pobre de debó:
y clàvinli garrotada
garrotada
que te crió!

V
Busquin la obra clandestina
l' àlbum vert, é insinuant,
que ofereix ab veu, gens han
algun venedó ambulat.
A aquells homes que 's coneixen
ab un nom que fa fredat
als que la llei prescribeixen
y la befan, d' amagat:
Si veuhen tant escampada
la immoralitat com jo:
me li clavan garrotada
garrotada
que te crió!

VI
¡Cal la seva lliga, fama
vol per ella y lloch mes alt!
(no vull dir la lliga cama;
aixó seria immoral.)
persequi al liberalisme
que ara està tant escampat,
es tant sols son aforisme.
Pero vaja, s' han tallat.
Pleguin, donchs, d' una vegada
ú obrin un xiquet milló
si no... rebrán garrotada
garrotada
que te crió! A. LLIMONER.

ESQUELLOTS

Ja tenim inaugurada
l' Acadèmia de Sant
Lluç.

Fins ara, en lo camp
del art, a lo menos a
Barcelona, no 's co-
neixian més que pin-
tors bons y pintors do-
lents.

Ara la classificació's
fará de distinta ma-
nera. Hi haurá pintors
que avants de donar
una pinzellada se se-
nyarán, y pintors que
prescindiran de ferho
considerarho inneces-
sari. Hi haurá pintors
que practicarán lo seu
art per us de gent de-
vota, y pintors que
continuarán treballant
per la gent de tots los
gustos, sense necessitat
d' entrometes en qües-
tions religioses, que
res absolutament tenen
que veure ab l' art.

La inauguració de l'
Acadèmia vá efectuar-se
ab tota solemnitat.

Ans que tot, un ca-
pellá ab sobrepellis y
estola, vá benehir lo
local y als acadèmichs,
perque en lo successiu
ningú puga dir que
no son una colla de
boneyts.

A continuació, un
raig de llimona.

Y seguidament, un
discurs de un capellá,
rematat ab una ferve-
rosa oració.

GALANTERÍA

—Fa bé de taparse, Paula.
—¿Per qué?—Perque ara 's susurra
que hi ha gent que va buscant
tota la riquesa oculta.

Per fi de festa, un' altre raig de *Uimona*, proposant l' envió de un telégrama á Lleó XIII, impetrant la bendició apostólica. No'n tenen prou ab ser *beneys* una vegada, que volen serho dugas.

Després, un petit piscolavis, ab molt *tocino del cielo*, bastants *pets de monja*, y abundant vi de dir missa.

Y ja tenim l' Acadèmia en marxa.

La característica de l' Acadèmia de Sant Lluch, serà l' abstenció rigurosa de fer estudis de dona.

Ni vestidas, ni despulladas, res de donas.

Molt poqueta confiança
han de tindre en sa virtut
aquests mestres que componen
l' Acadèmia de Sant Llú.

Lo Sr. Carpintero, tinent coronel retirat de la guardia-civil, ha dimitit lo càrrech de inspector de consúms.

Y en lloch d' ell ha sigut nomenat un tal senyor Nuri, que no es tinent coronel, ni guardia-civil, ni mosso d' esquadra, ni res de aixó.

En canvi, l' Sr. Nuri ha sigut fins ara *conserje* del cassino de la Plassa Real.

Ja s' coneix qu' es arcalde l' Sr. *Me'n rich*.

Fins ara ls del cassino de la Plassa Real se *consumtan*.

Pero desde aquest moment ja han comensat á *consumir*.

Llegeixo:

«Se'ns assegura que un gran número de vehins del districte del Born, votaran pera regidor en las próximas eleccions municipals, al conegut poeta y autor dramátich D. Joan Molas y Casas.»

Y á nosaltres se'ns assegura que l' Sr. Molas y Casas publicará un manifest, oferint als seus electors del Born, treballar eficazment, cas de sortir elegit, pera la restauració... del Carnestoltes.

Las llistas electorals están expuestas en los bajos de la Casa Gran, sota ls archs de prop de la escala, en un dels sitis més foscos, ahont se fa poch menos que impossible examinarlas.

A un regidor fusionista, li preguntavan:

—Home ¿cómo es qu' heu exposat las llistas de aquest modo? Cuydado, que segons noticias están plenas d' errors, de faltas y de pecats.

Resposta del regidor:

—Per aixó mateix: pecat amagat, mitj perdonat.

Diu un periódich de Tarragona, qu' en las aforas de la porta del Roser, se tracta de construir un convent pels pares carmelitas descalços de aquella capital.

¿Descalços y s' fan un convent nou de trinca?

¡Qué ls deixin anar, qu' encare que avuy vagin descalços, ells acabaran per posarse las botas.

Indesisos sobre si l' farien ó no l' farien senador vitalici, al últim lo marquès de Alella va agafar los gambals y se'n va anar á Madrid.

«Y allí, *veni, vidi, vici*
ja me l' nombran vitalici.»

Aquest rodoli figurará en l' auca del ex-arcade de Barcelona, l' dia que s' escriguí la seva historia.

Y á continuació, n' hi haurá un' altre que dirá:

Y á pesar de aquestas dansas

no per'xó pujan las Fransas.

Sembla mentida que no hi haja hagut á Barcelona grans repichs de campanas, iluminacions públicas, músicas pels carrers y altrás mostrás de alegría y de gaizara.

Sembla impossible que no hajan sortit ni ls gegants ni ls nanos.

Sembla impossible que no s' haja ficat l' olla gran dintre de la xica, vessantse tot.

¿Preguntan per qué?

Vaig á dils'ho.

A conseqüència del cólera del any 54, un apotecari de *cuyo nombre no quiero acordarme*, va proporcionar als coléricos medicinas gratis, per compte del Ajuntament.

Y després de haverse cantat lo *Te-Deum*, va presentar los seus comptes, reclamant la triolera de 500 duros diaris.

A conseqüència de aquesta bicoca, va entaularse un plet, y aquest plet, ara s' acaba de fallar pel Tribunal Suprem, á favor del Ajuntament.

«Es aquesta la primera vegada que l' Ajuntament de Barcelona guanya un plet!»

Diguin ab la mà l' cor: ¿no hi ha motius de sobras pera voltejar las campanas?

Per la méva part, jo que no vull pecar d' injust, voltejo l' Esquella de la Torratxa.

L' Ajuntament ha guanyat un plet. Sembla mentida!

Los republicans van celebrar diumenje un ápat á Pedralbes, en obsequi del *Xich de la Barraqueta*.

Y sent en número de uns 200, van demanar permís al Sr. Miralles, arcalde de Sarriá.

Y l' Sr. Miralles, arcalde de Sarriá, recordant, sens dupte, aquell temps en que s' feya dir *ciudad* Miralles, lo temps aquell en qu' encare no convidava al bisbe á dinar á casa seva, no sols va concedir lo permís soliciat sino que va enviar un caixó de habanos al diputat electe Sr. Martí.

Digne d' aplauso es aquesta mostra de galanteria.

Per més que ara'm recordo qu' en las passadas eleccions á Sarriá, va votar casi tot lo cens, alcansant lo Sr. Sostres que feya la pols al Xich, 600 y pico de vots.

De manera que si en lo caixó de habanos no hi havia 600 y pico de puros, l' arcalde de Sarriá, senyor Miralles, encare está en descubert.

Lo *Diluvi* que apenas may s' ocupa de teatros, desde que ha vingut en Massini, está que li cau la baba.

Y s' converteix en un *diluvi de baba*, que casi's fa necessari estendre l' parayguas pera posarse á aixopluch.

Ja avants de debutar lo-discutit tenor, va sortir lo *Diluvi*, armat de punta en blanch, pera prevenir certas contrarietats, y va posar en boca del seu ídol un verader discurs.

En Massini s' dol de que sempre li haja de tocar la pega de venir á Barcelona trobant lo públich agitat per rivalitats, competencias y pugnas. «Así, en otros tiempos, ¿qué puse yo de mi cosecha en que mi colega Gayarre, *cuyas brillantes condiciones era el primero en reconocer*, hubiese nacido en España?»

Aquest incli «*cuyas brillantes condiciones era*

el primero en reconocer», me porta a la memoria un fet que may més l'olvidaré.

Se donava al Liceo una funció a benefici de 'n Massini, haventse posat en escena *Il barbiere di Siviglia*. Lo decantat tenor va afeitarlo bastant malament y en un dels intermedis estava picant de peus y ballant de rabia.

Uns seus admiradors de un cert palco de segon

pis que li havian enviat una planxa de plata, hagueren de veure com trossejava aquest obsequi, y tirant per terra 'ls fragments, indicava al seu criat que 'ls recullís y 'ls hi regalava.

A propòsit del *Barbiere*, sostenia entre espeternech y espeternech, que no hi havia actualment ningú més al mon que 'l cantés com ell: ni'l Stagno, ni'n Gayarre: ningú. Deya que 'l Stagno era una ruina y en Gayarre un *dsino*... y en quant al públich de Barcelona que no l'entenía, ni l'admirava, ni's postrava als seus peus lo calificava de la manera més dura.

Per aixó quan avuy veig que 'l *Diluví* posava en boca de 'n Massini conceptes tan laudatoris en favor del seu difunt rival, lo record de aquella escena de vanitat, d'orgull y de desesperació, m'assalta a la memoria y m'fa dir:

—Més veu que un servidor de vostés podrà tenirla en Massini; pero més memoria, no.

Conta un periódich de Zaragoza que un estudiant del Seminari va suicidarse, penjantse a b una corda d' espart.

¿Y saben per qué?

Per la insistencia de la seva familia en ferli seguir vulgas no vulgas, la carrera eclesiástica.

Vels' hi aquí una equivocac-

ció ben sensible. En lloch de penjar los hàbits a la figuera, va penjar-se ell de una viga.

Un escriptor molt agressiu està a punt de publicar un llibre, y diu:

—¿May dirian quin lema hi he posat? «Que cada palo aguante su vela.» ¿Que li sembla?

—Pósahí al revés y estará millor—va dir-li un seu amich.

—¿Al revés?

—Sí: pósahí «que cada vela aguante su palo.»

PÁGINAS ARTÍSTICAS

(Quadros de Andreu Solà)

LO BRESSOL BUYT

¡ORFE!

Torna a parlarse de la próxima vinguda a Barcelona de la Societat madrilenya de concerts, corrent la seva direcció a càrrech del mestre Bretón.

A veure si serà veritat.

L' autor de *Gli amanti* y de *Garín* que ab tantassimpatias conta a Barcelona, té segura una acullida entusiasta.

Un eco de Sevilla.

Castelar va assistir a una *juerga*. Allà's trobava la flor y nata de los cantaores, y allà's trobava també 'l tenor Tamagno.

Lo tenor va haverse'n de anar més d' hora que 'ls demés y's despedí de la concurrencia, allargant a tothom la mà.

Pero no content de tractar a n'en Castelar com als altres, a més d'encaixar ab ell, va inclinar-se, estampantli dos petons sobre 'l front.

Ara si podem dir:

«Besos de este *Tamaño* no necesitan comentarios.»

Una anécdota curiosa.

Monsenyor Turinaz, bisbe de Nancy, anava en carruatge per un camí, y hagué de detenir la marxa que portava, per privar-li 'l pas

un carro. En vá 'l cotxero feya grans crits al carreter, demanantli que li fes lloch: lo carreter s' ho escoltava oom si sentís ploure.

Per fi 'l bisbe, impacient, tragué 'l cap per la finestreta, y dirigintse al carreter qu' era un minyó gras, roig y de fesomia molt espavilada, li digué:

—Me sembla, noy, que tens trassas d' estar més bèn alimentat que instruhit.

—Tira peixet, jo ho crech—respongué 'l carreter, sense inmutarse—com que de alimentarme me 'n cuydo jo y de instruhirme vosté.

Lo bisbe 's quedá sense paraula.

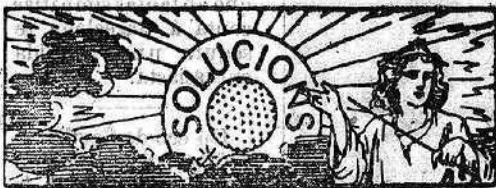
Un jove ha acabat la carrera de lleys, s' ha inscrit al colegi de advocats y espera en vá senmanas y mesos entera que li encarreguin algun plet. Aixís es que viu molt trist.

Per últim vé un dia que la séva tristesa se converteix en una alegría ruidosa y comunicativa.

—¿Qué tens qu' estás tan xarment?—li pregunta un séu amic.

—¿Qué no ho sabs?—respon.—M' han encarregat una causa.

—Ah, vaja, ara entench quina es la causa de la téva alegría:

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—*Es ba-lo-ta-do-ra.*
- 2.ª ID. 2.ª—*A-nas-ta-si.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Solla—Talós.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Los sobrinos del Capitán Gran.*
- 5.ª TERS DE SÍLABAS.—*G I R I T I
R I B E R A
T I R A D O R*
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Figuerola.*
- 7.ª GEOGLÍFICH.—*Per petits los liliputienses.*

ÇAPRITXO

Després dirán que las dónas no lograrán may montá á caball igual que 'ls homes... ¿Aquesta tampoch podrá?

XARADA

I

A mon intim amic J. Usón

Tens rahó; á la «Pompeyana» téim... lo que 'ns dona la gana.

A la «Pompeyana» torno Usón, un'altra vegada; no per lo que tu vas dirme, sino porque aixís me quadra; puig la vritat, me carrega y m' encaparra y m' embafa, passar dins d' aquella *tersa-dugas-tres tant tersa-quarta*. M' agrada molt com no ignoras *frequentarme* ab los *versaires* y mentres prenh un *segona*, fent pausa, en cada glopada parlar, que 't diré... de versos, de poemes, de... sabatas, y de tot lo que ab las musas se refereix y agermana.

Mes, tens de saber que allí se n' hi parla un xiquet massa; que 'l vespre que mes s' hi troban se n' hi troban tres ó quatre, lo qual, se ven desseguida que 'ls *total* que correm ara, més s' estiman aná á *corre y empuytá* alguna criada, que ocuparse de poesias, de sonets y de... mudansas.

Per una part, lo que dius, tinch de dirtho, no m' agrada, que si ho dius per 'quells *mosquits* que van *finos y elegantes*, ja sabs que jo vaig vestit casi com los *cassa-aranyas*, y en cambi no 'm diuhen res; y es que quan algun s' atansa si no li giro la esquena, es... porque jo li he girada, anántmen ab la *tres-prima* (1) a assentarme á un'altra banda.

Endemés, ja sabs que jo soch de la *màniga ample*; que á mi no 'm fa venir *quart* que vinga ab mi un *pela-canyas*, ja que 'm trobo jo també si no com tu, poch se 'n falta y agradable com demostras l' *invers-tres-dos* y las ratllas curtas, no puch avenirme á creure que 't fassi *latxa* lo presentarte en un lloch 'hont s' hi presentan tants d' altres que en que duhen bona roba son lo que digue *riarte* *aun que se vista de seda*... vull dir que son uns pavanas Y no ho dich porque jo 'm peusi que som tu y jo dos *caps d' ala*; ho dich porque si allí aném ab la roba *a-pe-das-da*, no n' hi haurá cap de capás de da'ns una americana, uns pantalóns, un sombrero, *hermilla, hermillea* (1) y *sabatas*.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu-Apartat, número 2.

APELES MESTRES

ESTIUET DE Sant Martí

POEMA IL·L·STRAT PER SON AUTOR

Preu: 2 ptas.

RAMÓN D. PERÉS

Noite y Sur

Il·lustración de A. Mestres

Un tomo en octavo.—3 pesetas

VÍCTOR BALAGUER

LO ROMIATJE DE L' ANIMA

Preu: 1 pesseta

MARTINEZ BARRIONUEVO

VENTA DE HIJOS

Novela española

Ilustrada por M. G. SIMANCAS

Un tomo en 8.º — 3'50 pesetas

LA CRIMINALOGÍA

Estudio sobre el delito y sobre la teoría
de la represión,

POR

R. GAROFALO

Con un apéndice sobre los términos del
problema penal,

POR

Luis Carelli

Un tomo en cuarto. — 10 ptas.

J. RIERA Y BERTRAN

ESCENAS DE CIUTAT

Un tomo octau.—3 ptas.

FREDERICH SOLER

JESÚS

Poema dramàtic en sis actes y en vers

Preu: 4 pessetas

J. CORTILS Y VIETA

CÀSTICH DE DEU

(Novela de costúms)

CERCA-NIUS

(Idili)

Tomo primer de la Biblioteca económica «LA CATALANA»

Preu: DOS rals

REGLAMENTO

DEL

IMPUESTO Y PATENTES

sobre alcoholes

Precio: 1 peseta

ALGO

(COLECCIÓN DE POESÍAS)

J. M.ª BARTRINA

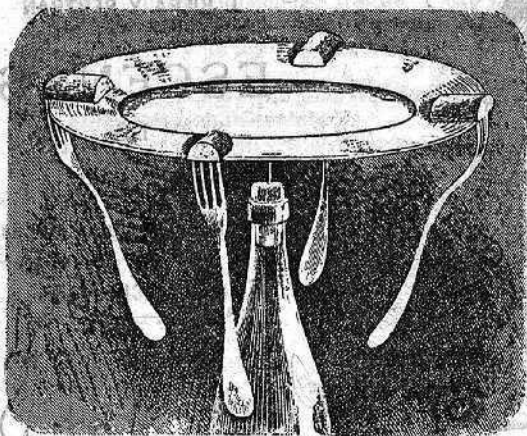
Ilustración de J. L. PELLICER

Un tomo en octavo. — Precio: 3 pesetas

NOTA.—Totem que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibrassas del Giro Mutuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrà á volta de correu franc de port. No responem d'estravios, no remetent ademés 3 rals pel certificat. Als corresponents de la casa se 'ls otorgan rebeltas.

DISTRACCIÓNS CASULANAS

PLAT GIRATORI

Vist lo dibuix y estudiat atentament, es inútil entrar en explicaciós.

Una agulla clavada en lo tap d' una ampolla, es l' eje del mecanisme.

Quatre mitjos taps de suro, que aguantan quatre forquillas, forman lo contrapés.

Posin lo plat en perfecte equilibri sobre 'l centro, y dónguini ab lo dit un petit impuls.

Veurán quanta estona girará.... sino cau desseguida. En aquest cas será que vostés no ho han preparat bé.

Per lo tant, amich Usón,
ja t' he dit lo que y.... basta
d' avuy en avant tornem
á anar á la «Pompeyana»
que á més d' estalviar tres pelas
qu' es com si fossin llensadas,
tindrem amplia llibertat....
de fer barrila y gatzara.

DOMINGO BARTRINA.

II

La segona es musical,
la total té prima tres,
y ven tres-primas invertidas
un xicot prima al revés.

RALIP.

ANAGRAMA

—¿Quán ne vol d' aquesta tot?
—Una pesseta y un ral.
Tal varem di ab en Cabot
llibreter per més senyal
que viu al carrer Total.

CINTET BARRERA Y CARGOL.

TRENCA-CLOSCAS

D. LEON ORTET
PARIS

Formar ab aquestas lletres lo nom de una comedia catalana.

UN FUMADOR.

TERS DE SÍLABAS

Primera ratlla vertical y horisontal: nom d' home.—Segona: poble català.—Tercera: nom de dona.
M. CARRANCÁ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5.—Carrer de Barcelona.
3 2 3 4.—Nom de dona.
5 4 3.—Mineral.
3 4.—Nota musical.
1.—Consonant.
1 4.—Part del cos humà.
5 2 3.—Astre que brilla.
5 2 3 4.—N' hi ha á las sabatas.
5 4 3 2 1.—Apellido català.

LLAGOSTA

GEROGLÍFICH

::+
D. I
RE + 2

UN ESTUDIANT.

FILLAS DE EVA

Fot. Esplugas.—Barcelona

Las grans potencias, que buscan
l' equilibril... Aquí veurán
com aquesta bailarina
l' ha trobat en un instant.

Barcelona.—A. López Robert, Impresor.—Asalto 63.